

Stanisław Cabała
Cezary Gębicki
Krzysztof Pierzgalski
Jerzy Zygmunt

Stanowiska przyrodnicze Częstochowy
Część VI

WYŻYNA WIELUŃSKA

- 58. Cmentarz św. Rocha**
- 59. Las w Grabówce**
- 60. Źródliko w Szarlejce**
- 61. Łęg w dolinie Szarlejki**
- 62. Las Aniołowski**
- 63. Park dworski w Rząsowie**

58. Cmentarz św. Rocha

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Wyżyna Wieluńska	Częstochowa, Lisiniec - Częstochówka
Opis lokalizacji	Współrzędne
przy skrzyżowaniu ul. Św. Rocha i Św Jadwigi	N-50°49'7,91", E-019°5'7,84"
Opis ogólny	

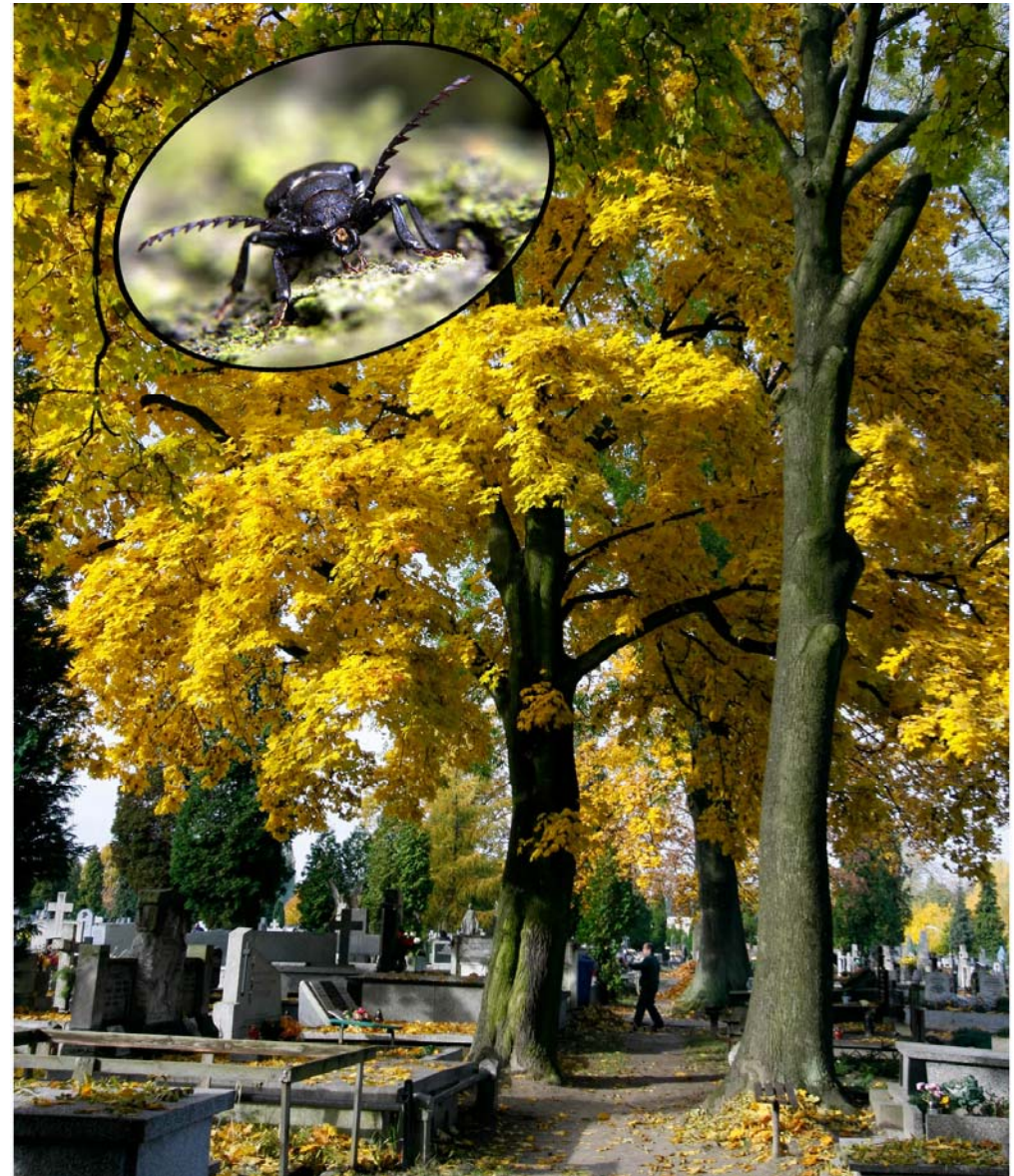
Około 300-letni Cmentarz Rocha ma dobrze zachowaną zielenią wysoką. Aleje obsadzone są licznie przez brzozy, klony, graby i lipy, z których większość jest stara i osiąga bardzo okazałe rozmiary.

W pobliżu wejścia głównego na cmentarz rośnie duży okaz kwitnącego bluszczu.

Przy alejce koło kaplicy rośnie kilka wyjątkowo okazałych drzew, posiadających pomnikowe wymiary. Do największych należy lipa drobnolistna, o obwodzie prawie 4 m!, i dąb szypułkowy, o obwodzie 3,3 m. Ponadto występują też wyjątkowo okazałe jawory (340 cm), grochodrzewy (275 cm) i modrzewie (268 cm).

Prawie wszystkie drzewa na cmentarzu są zdrowe, bez uszkodzeń i w dobrej kondycji.

Na pniach dębu zaobserwowano ksylofagicznego, rzadkiego chrząszcza dylaża.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	brak naturalnych biocenoz				
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	cis pospolity – <i>Taxus baccata</i>			nieliczny, niektóre okazy jednak w wieku ok. 50-lat.	
	bluszcz pospolity – <i>Hedera helix</i>			kwitnący okaz w pobliżu wejścia głównego na cmentarz.	
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	lipa drobnolistna – <i>Tilia cordata</i>	2 →		- o obwodach: 380 cm, 390 cm	
	dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	3 →		- o obwodach: 310 cm, 330 cm, 310 cm	
	klon jawor – <i>Acer pseudoplatanus</i>	1 →		- obwód 340 cm	
	grochodrzew – <i>Robinia pseudacacia</i>	1 →		- obwód 275 cm	
	modrzew europejski – <i>Larix decidua</i>	1 →		- obwód 268 cm	
Pozostałe gat. drzew	<i>Acer platanoides, Acer pseudoplatanus, Betula pendula, Fraxinus excelsior, Carpinus betulus, Tilia tomentosa, Tilia cordata, Thuja orientalis, Larix decidua, Quercus robur, Robinia pseudacacia, Picea abies, Chamaecyparis lawsoniana, Pinus nigra, Aesculus hippocastanum, Rhus typhina, Sorbus aucuparia, Ulmus glabra, Juniperus communis.</i>				
Chronione gat. zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	<i>Bombus terrestris</i> – trzmiel ziemny				
	<i>Bombus pascuorum</i> →			oznaczenie wymaga potwierdzenia	
	<i>Helix pomatia</i> – ślimak winniczek			pod ochroną częściową	

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ptaki <i>Aves</i>	zięba – <i>Fringilla coelebs</i>	
	modraszka – <i>Parus caeruleus</i>	
	kos – <i>Turdus merula</i>	
	drozd śpiewak – <i>Turdus philomelos</i>	
	kulczyk – <i>Serinus serinus</i>	
	grzywacz – <i>Columba palumbus</i>	
Ssaki <i>Mammalia</i>	kuna domowa – <i>Martes foina</i>	
Bezkęgowce	Systematyka ♣	gatunek

Owady <i>Insecta</i>	Chrząższe <i>Coleoptera</i>	<i>Prionus coriarius</i> – dyląg garbarz <i>Harmonia axyridis</i> – biedronka azjatycka →	- gatunek inwazyjny, zawleczony z Wielkiej Brytanii, wypiera krajowe gatunki biedronek
	Pluskwiaki <i>Heteroptera</i> Motyle <i>Lepidoptera</i> Błonkoskrzydłe <i>Hymenoptera</i>	<i>Pentatoma rufipes</i> <i>Pyrrhocoris apterus</i> → <i>Palomena prasina</i> – odorek zielniak <i>Carpocoris fuscispinus</i> – barczyniec <i>Pieris rapae</i> – bielonek rzepnik <i>Pieris napi</i> – bielonek bytomkowiec <i>Inachis io</i> – rusalka pawik <i>Vanessa atalanta</i> – rusalka admirał <i>Vanessa cardui</i> – rusalka osetnik <i>Polygonia c-album</i> – rusalka ceik <i>Lasius niger</i> – hurtnica zwyczajna <i>Dolichovespula media</i> – osa średnia <i>Ammophila sabulosa</i> – szczyrklika piaskowa	- bardzo liczny przy pniach klonów i lip
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Amaurobius ferox</i> – sidlisz piwniczny <i>Agelena labyrinthica</i> – lejkwiec labiryntowy <i>Tegenaria sp.</i> <i>Salticus scenicus</i> – skakun arlekinowy <i>Philodromus margaritatus</i> – ślizgun borowy <i>Theridion sp.</i> – omatniki <i>Enoplogantha ovata</i> – zawijak żółtawy <i>Linyphia sp.</i> – osnuwnik <i>Araneus diadematus</i> – krzyżak ogrodowy <i>Metellina segmentata</i> – czaik jesienny	
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Cepaea nemoralis</i> – wstężyk leśny <i>Discus (Gonyodiscus) rotundatus</i> <i>Lehmania marginata</i> – pomrów nadrzewny <i>Bradybaena fruticum</i> – zaroślarka pospolita	

Zagrożenia	- widocznych brak.
Wskazania ochronne	- monitorować stan zdrowotny drzew. W razie potrzeby przeprowadzać zabiegi lecznicze.
Uwagi	Na cmentarzu znajduje się wiele godnych uwagi i opieki okazów drzew, z których niektóre osiągnęły wymiary pozwalające na ich zakwalifikowanie do rangi pomników przyrody

59. Las w Grabówce

Położenie

geograficzne	administracyjne
Wyżyna Wieluńska	Częstochowa, Grabówka
Opis lokalizacji	Współrzędne
między ul. Gminną a ul. Kaspra del Bufalo	N-50°50'38,77"., E-019°4'13,25"

Opis ogólny

Opisywany teren jest zajęty przez lasy pochodzenia wtórnego, powstałe w wyniku nasadzeń i sukcesji wtórnej na siedliskach boru mieszanego, lasu mieszanego i grądu. Rosną one na podłożu piaszczystym, piaszczysto-żwirowym i gliniastym, pochodzenia czwartorzędowego.

Zbiorowisko lasu jest kadłubowo wykształcone, o niemożliwej do ustalenia randze systematycznej, ubogie florystycznie i o słabo wykształconej strukturze pionowej. Drzewostan jest utworzony głównie przez sosnę oraz, w mniejszym stopniu, - brzozę brodawkowatą i dęba czerwonego. Często jest dzika (zdziczała) czereśnia. W podszyciu dominuje bez czarny i czeremcha zwyczajna. Runo jest w dużym stopniu zdominowane przez jeżynę i ma charakter, mimo znacznej bujności, dość przypadkowy.

Las ten, mimo słabych wartości przyrodniczych, ma spore znaczenie jako naturalna osłona dla okolicznych pól rolnych oraz jako miejsce schronienia dla zwierząt, zarówno leśnych jak i polnych.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	bak możliwych do zidentyfikowania zbiorowisk roślinnych				
Chronione gatunki roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	paprotka zwyczajna – <i>Polypodium vulgare</i>	sporadycznie			
	konwalia majowa – <i>Convallaria majalis</i>	nieliczna			
Pozostałe gatunki roślin i grzybów	<p>W drzewostanie: <i>Robinia pseudacacia</i>, <i>Acer negundo</i>, <i>Betula pendula</i>, <i>Cerasus avium</i>, <i>Quercus robur</i>, <i>Pinus sylvestris</i> W podszyciu: <i>Sambucus nigra</i>, <i>Acer negundo</i>, <i>Padus avium</i>, <i>Quercus robur</i>, <i>Corylus avellana</i>, <i>Padus serotina</i>, <i>Sorbus aucuparia</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Cerasus avium</i>, <i>Acer pseudoplatanus</i>, <i>Frangula alnus</i>, <i>Populus tremula</i>, <i>Acer pseudoplatanus</i>, <i>Ribes uva-crispa</i>. W runie: <i>Urtica dioica</i>, <i>Impatiens parviflora</i>, <i>Geum urbanum</i>, <i>Rubus sp.</i>, <i>Galium aparine</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Geranium robertianum</i>, <i>Vinca minor</i>, <i>Dryopteris filix-mas</i>, <i>Dryopteris spinulosa</i>, <i>Dryopteris carthusiana</i>, <i>Stellaria media</i>, <i>Alliaria officinalis</i>, <i>Rubus idaeus</i>, <i>Rubus hirtus</i>, <i>Solidago canadensis</i>, <i>Calamagrostis eopigeios</i>, <i>Artemisia vulgaris</i>, <i>Milium effusum</i>, <i>Veronica chamaedrys</i>, <i>Arctium lappa</i>, <i>Galium aparine</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Moehringia trinervia</i>. <i>Holcus mollis</i>, <i>Mycelis muralis</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Maianthemum bifolium</i>, <i>Carex hirta</i>. Grzyby: <i>Auricularia auricula-judae</i>.</p>				
Chronione gatunki zwierząt (oprócz pospolitych ptaków)	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	skowronek borowy (lerka) – <i>Lullula arborea</i>			wg Czyża (2008)	
	ortolan – <i>Emberiza hortulana</i>				
	gąsiorek – <i>Lamius collurio</i>				
	wrona siwa – <i>Corvus cornix</i>				

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ptaki <i>Aves</i>	bogatka – <i>Parus major</i>	- Czyż, 2008
	czubatka – <i>Lophophanes (Parus) cristatus</i> →	
	dzięcioł duży – <i>Dendrocopos major</i>	
	grubodziób – <i>Coccothraustes coccothraustes</i> →	
	grzywacz – <i>Columba palumbus</i>	- Czyż, 2008
	kapturka – <i>Sylvia atricapilla</i>	
	kos – <i>Turdus merula</i>	
	kwiczoł – <i>Turdus pilaris</i>	
kuropatwa – <i>Perdix perdix</i>		

	kulczyk – <i>Serinus serinus</i> makolągwa – <i>Carduelis cannabina</i> modraszka – <i>Parus caeruleus</i> pierwiosnek – <i>Phylloscopus collybita</i> potrzyszcz – <i>Miliaria kalandra</i> rudzik – <i>Erithacus rubecula</i> sosnówka – <i>Parus ater</i> → sójka – <i>Garrulus glandarius</i> strzyżyk – <i>Troglodytes troglodytes</i> → śpiewak – <i>Turdus philomelos</i> zięba – <i>Fringilla coelebs</i>		- Czyż, 2008
Ssaki <i>Mammalia</i>	lis – <i>Vulpes vulpes</i>		
Bezkręgowce	Systematyka ♣	gatunek	
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Helix pomatia</i> – ślimak winniczek	gatunek częściowo chroniony

Zagrożenia	- brak widocznych.
Wskazania ochronne	- protegować gatunki łąkowe np. dąb szypułkowy i grab, - wieszac budki lęgowe dla ptaków.
Uwagi	brak

60. Źródło w Szarlejce

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Wyżyna Wieluńska	Szarlejka
Opis lokalizacji	Współrzędne
na zach. granicy miasta, przy ul. Goździków	N-50°50'27,85", E-019°2'35,43"
Opis ogólny	

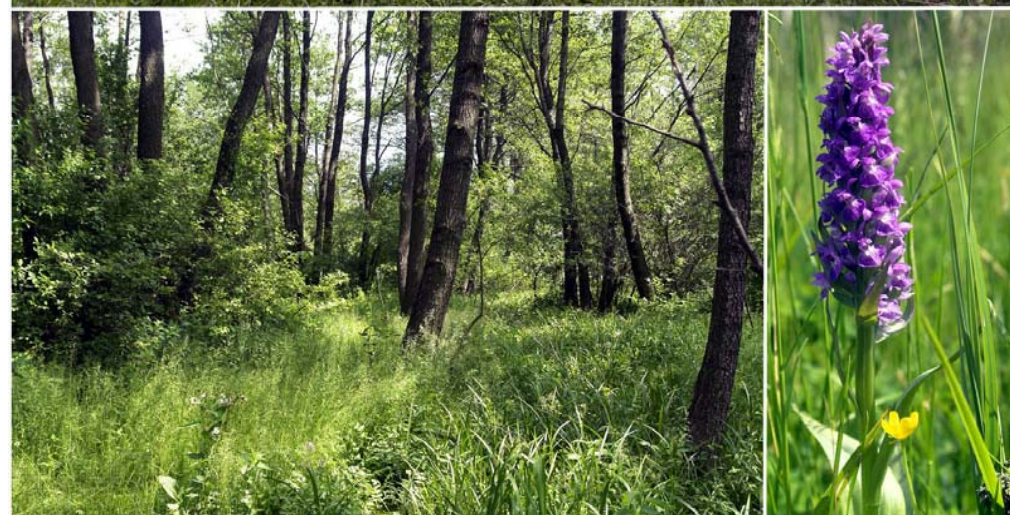
Niecka źródłkowa znajduje się na prawym brzegu doliny Szarlejki.. Zbocza niecki osiągają około 3,5 m wysokości i od strony południowej i wschodniej są dość strome.

Obszar wysiękowy pokrywa gęsta ruń tworząca miejscami rodzaj pła. Tworzą ją m.in. dziesięć leśny, sit leśny, tojeść pospolita, potocznik wąskolistny, gwiazdnica bagienna, rzeżucha gorzka i mięta nadwodna. Fauna źródłiska jest specyficzna, występują w niej np. larwy chruścików z gatunku *Potamophylax nigricornis*, ponadto interesujące wypławki - wypławek czarny i *Euplanaria polychroa*.

Do młaki przylegają wilgotne łąki trzęślicowe. Bardzo duży udział ilościowy ma w nich bodziszek błotny. Stwierdzono też liczne okazy storczyka szerokolistnego.

Gromadząca się na powierzchni woda tworzy niewielki strumień prowadzący około 5l/s. Ciek wpływa do sąsiadującego od północy z młaką łągu, gdzie wpada do Szarlejki. Ten fragment doliny jest silnie podmokły, porośły dobrze wykształconym lasem łągowym. Występują w nim m.in. psianka słodkogórz, gorysz błotny, kniec błotna i kozłek całolistny.

U podnóża prawobrzeżnego stoku doliny rzecznej znajduje się wiele innych niewielkiej wydajności wysięków. Jeden z nich posiada charakterystyczny rdzawy kolor spowodowany obecnością związków żelaza.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	wilgotne łąki z klasy <i>Molinio-Arrhenatheretalia</i>		dobry	dobry	duża
	szuwar sitowia leśnego <i>Scirpetum silvatici</i>		dobry	dobry	mała
	łąg jesionowo-olszowy <i>Fraxino-Alnetum</i>		dobry	dobry	duża
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	storczyk szerokolistny – <i>Dactylorhiza majalis</i>	licznie			
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	bobrek trójlistkowy – <i>Menyanthes trifoliata</i>	licznie			
	siedmiopalecznik błotny – <i>Comarum palustre</i>	licznie			
Pozostałe gatunki roślin i grzybów	<p>W niecce źródłiskowej: <i>Scirpus silvaticus</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Angelica sylvestris</i>, <i>Galium mollugo</i>, <i>Lysimachia vulgaris</i>, <i>Epilobium hirsutum</i>, <i>Berula erecta</i>, <i>Poa trivialis</i>, <i>Holcus lanatus</i>, <i>Stellaria uliginosa</i>, <i>Rumex thyrsiflorus</i>, <i>Cardamine amara</i>, <i>Lychnis flos-cuculi</i>, <i>Mentha aquatica</i>, <i>Carex rostrata</i>, <i>Alchemilla glabra</i>, <i>Geranium palustre</i>, <i>Myosotis palustris</i>, <i>Angelica sylvestris</i>.</p> <p>W łąkach wilgotnych: <i>Geranium palustre</i>, <i>Arrhenatherum elatius</i>, <i>Ranunculus acris</i>, <i>Lathyrus pratensis</i>, <i>Scirpus silvaticus</i>, <i>Anthoxanthum odoratum</i>, <i>Poa pratensis</i>, <i>Rumex acetosa</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Crepis paludosa</i>, <i>Dactylorhiza majalis</i>, <i>Geranium palustre</i>, <i>Arrhenatherum elatius</i>, <i>Ranunculus acris</i>, <i>Lathyrus pratensis</i>, <i>Scirpus silvaticus</i>, <i>Anthoxanthum odoratum</i>, <i>Poa pratensis</i>, <i>Rumex acetosa</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Crepis paludosa</i>, <i>Dactylorhiza majalis</i>.</p> <p>W płatach situ leśnego: <i>Vicia cracca</i>, <i>Lychnis flos-cuculi</i>.</p> <p>W przyległym łągu i na jego skraju: <i>Menyanthes trifoliata</i>, <i>Filipendula ulmaria</i>, <i>Comarum palustre</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Peucedanum palustre</i>, <i>Lysimachia vulgaris</i>, <i>Phalaris arundinacea</i>, <i>Valeriana simplicifolia</i>, <i>Frangula alnus</i>, <i>Crepis paludosa</i>, <i>Filipendula ulmaria</i>, <i>Geranium palustre</i>, <i>Athyrium filix-femina</i>, <i>Ajuga reptans</i>, <i>Poa trivialis</i>, <i>Lycopus europaeus</i>, <i>Deschampsia caespitosa</i>, <i>Crepis biennis</i>, <i>Carex leporina</i>, <i>Cardamine amara</i>, <i>Dactylorhiza majalis</i>, <i>Myosotis palustris</i>, <i>Galium aparine</i>.</p> <p>W łągu: <i>Solanum dulcamara</i>, <i>Iris pseudoacorus</i>, <i>Juncus effusus</i>, <i>Typha latifolia</i>, <i>Rumex hydrolapathum</i>, <i>Stellaria graminea</i>, <i>Equisetum limosum</i>, <i>Equisetum sylvaticum</i>, <i>Carex panicea</i>.</p> <p>Mchy, wątrobowce: <i>Calliergon cordifolium</i>, <i>Plagiothecium nemorale</i>, <i>Pellia epiphylla</i>, <i>Brachythecium rutabulum</i>, <i>Rhizomnium punctatum</i>, <i>Brachythecium populeum</i>, <i>Brachythecium rivulare</i>, <i>Atrichum undulatum</i>.</p> <p>Grzyby: <i>Exidia plana</i>, <i>Bovista nigrescens</i>, <i>Auricularia auricula-judae</i>.</p>				
Chronione gatunki zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	tygryk paskowany – <i>Argiope bruennichi</i>	licznie			
	ropucha szara – <i>Bufo bufo</i> *	sporadycznie		1 okaz, z objawami żerowania pasożytniczej muchówki <i>Lucilia bufonivora</i> !	
	gąsiorek – <i>Lamius collurio</i>	1-3 p.			

*gatunek wymagający ochrony czynnej

Inne gatunki zwierząt			
Kręgowce	gatunek		uwagi
Ptaki <i>Aves</i>	sójka - <i>Garrulus glandarius</i>		przelotnie
Ssaki <i>Mammalia</i>	lis – <i>Vulpes vulpes</i>		
Bezkręgowce	Systematyka ♣	gatunek	
	Prostoskrzydłe <i>Orthoptera</i>	<i>Omocestus viridulus</i>	
	Chrząższe <i>Coleoptera</i>	<i>Oulema lichenis</i> → <i>Elmidae</i> →	- na roślinach wodnych - larwy na kamieniach
	Pluskwiaki <i>Homoptera</i>	<i>Cicadella viridis</i> – skoczek sadowiec	
	Chruściki <i>Trichoptera</i>	<i>Mystacides longicornis</i> → <i>Potamophylax nigricornis</i> → <i>Anabolia nervosa</i> →	- 1 okaz - liczne larwy w domkach, typowy dla źródlisk - nieliczne okazy w domkach
	Muchówki <i>Diptera</i>	<i>Simulidae</i> – mustyki →	- bardzo liczne skupienia larw na kamieniach
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Enoplognatha ovata</i> → <i>Lariniodes cornutus</i> → <i>Tetragnatha montana</i> <i>Tetragnatha sp.</i> <i>Sitticus floricola</i> → <i>Pisaura mirabilis</i> → <i>Pardosa sp.</i> →	- liczne samice z kokonami, składnik fauny nadbrzeżnej - bardzo liczny na roślinach nadwodnych - liczne samice z kokonami w gniazdach - nieliczne samice z kokonami w „dzwonach”, również osobniki polujące na powierzchni wody - kilka okazów (również samice z kokonami)
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Succinea putris</i> → <i>Bithynia tentaculata</i> – zagrzebka pospolita → <i>Limnaea peregra</i> – błotniarka jajowata	- bardzo liczne - bardzo liczna na kamieniach.
inne	Skorupiaki <i>Crustacea</i>	<i>Rivulogammarus pulex</i> →	- niektóre okazy z <i>Echinorrhynchus sp.</i> - larwą tasiemca - pasożyta ryb i ptaków
	Wirki <i>Turbellaria</i>	<i>Euplanaria lugubris</i> – wyplawek czarny <i>Euplanaria (=Dugesia) polychroa</i>	

Zagrożenia dla stanowiska	<ul style="list-style-type: none"> - utrata walorów estetycznych na skutek zaśmiecania (opakowania plastikowe, zużyty sprzęt gospodarstwa domowego itp.), - ewentualne zasypywanie odpadami budowlanymi, jak to często ma miejsce w przypadku innych zagłębień terenowych, np. kamieniołomów, - erozja stoków doliny i niszczenie łożyska Szarlejki przez quady, - przekształcenia terenu powodujące ułatwienie odpływu wody.
Wskazania ochronne	- cały obszar źródliskowy, wraz z otuliną oraz przyległą doliną Szarlejki, należy objąć skuteczną ochroną prawną – dolinę jako Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy zaś samo źródłisko jako Pomnik Przyrody.
Uwagi	Omawiany obiekt przyrodniczy jest jednym z nielicznych zachowanych jeszcze na obszarze Częstochowy naturalnych źródeł. Cały opisany tu kompleks biocenoz wraz z sąsiadującym z nim od strony wschodniej wzniesieniem stanowi urokliwy krajobrazowo i bardzo cenny przyrodniczo zakątek miasta. Jest on chętnie wykorzystywany przez okolicznych mieszkańców jako miejsce spacerów. Niestety, stał się również ulubionym miejscem rajdów dla posiadaczy quadów.

61. Łęg w dolinie Szarlejki

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Wyżyna Wieluńska	Częstochowa, Żabiniec
Opis lokalizacji	Współrzędne
wzdłuż ul. Goździków	N-50°51'3,03", E-019°3'33,4"
Opis ogólny	

Dolina Szarlejki (zwanej także Białą lub Kocinką), wraz z przylegającym od strony północno-zachodniej fragmentem lasu mieszanego, tworzy część naturalnej granicy miasta od strony północno-zachodniej.

Najcenniejszą jej część stanowi koryto strumienia Szarlejki, na dużym odcinku o charakterze naturalnym, oraz bardzo dobrze wykształcony łęg olszowo-jesionowy *Fraxino-Alnetum*.

W dolinie występuje malownicza mozaika różnorodnych biocenoz, zarówno leśnych jak łąkowych i szuwarowych. Dolina stanowi miejsce występowania wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem zwierząt, w tym minoga strumieniowego, chronionego prawem unijnym.

W wyniku przeprowadzonej kilka lat temu regulacji rzeki zmienione zostały stosunki wodne doliny, które doprowadziły do osuszenia łąk. Zniszczeniu uległy także występujące w dolinie starorzecza i oczka wodne wraz z otaczającą je roślinnością szuwarową.

Osuszenie doliny spowodowało nieodpowiedzialną i wyjątkowo szkodliwą ekspansję niekontrolowanego budownictwa w kierunku koryta rzeki, powodując nieodwracalne zmiany w krajobrazie doliny

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	łąg olszowo-jesionowy <i>Fraxino-Alnetum</i>		dobry	bardzo dobry	mała
	grąd lub las mieszany z klasy <i>Quercetea robori petraeae</i>		słaby	słaby	duża
	łąki z klasy <i>Molinio-Arrhenatheretae</i>		słaby	słaby	bardzo duża
	szuwar szerokopalkowy <i>Typhetum latifoliae</i>		dobry	dobry	bardzo mała
	szuwar trzcinowy <i>Phragmitetum australis</i>		dobry	dobry	mała
	łąki trzęślicowe z rzędu <i>Molinietalia</i>		słaby	słaby	duża
	<i>Caricetum gracilis</i>		dobry	dobry	bardzo mała
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	---			nie stwierdzono	
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	lipa drobnolistna – <i>Tilia cordata</i>	1	?	złożona z czterech pni o obwodzie od 250 do 310 cm	
	topola czarna – <i>Populus nigra</i>	1	?	o obwodzie ok. 350 cm	
	grochodrzew – <i>Robinia pseudacacia</i>	1		o obwodzie ok. 250 cm	
	konwalia majowa – <i>Convallaria majalis</i>	licznie	brak	pod ochroną częściową	
Pozostałe gatunki roślin i grzybów	<p>Rośliny: <i>Glyceria plicata</i>, <i>Stellaria uliginosa</i>, <i>Bidens tripartita</i>, <i>Mentha aquatica</i>, <i>Myosotis palustris</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Berula erecta</i>, <i>Lysimachia thyrsoflora</i>, <i>Equisetum sylvaticum</i>, <i>Festuca gigantea</i>, <i>Symphytum officinale</i>, <i>Scirpus silvaticus</i>, <i>Alnus glutinosa</i>, <i>Betula pendula</i>, <i>Pinus sylvestris</i>, <i>Populus tremula</i>, <i>Quercus robur</i>, <i>Corylus avellana</i>, <i>Padus serotina</i>, <i>Sambucus nigra</i>, <i>Picea abies</i>, <i>Cerasus avium</i>, <i>Cerastium holosteoides</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Trifolium dubium</i>, <i>Trifolium repens</i>, <i>Polygonatum odoratum</i>, <i>Symphoricarpos albus</i>, <i>Lychnis flos-cuculi</i>, <i>Lysimachia vulgaris</i>, <i>Frangula alnus</i>, <i>Humulus lupulus</i>, <i>Scrophularia nodosa</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Cardamine amara</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Glechoma hederacea</i>, <i>Athyrium filix-femina</i>, <i>Galium aparine</i>, <i>Rubus idaeus</i>, <i>Poa trivialis</i>, <i>Milium effusum</i>, <i>Sambucus nigra</i>, <i>Solanum dulcamara</i>, <i>Angelica sylvestris</i>, <i>Padus avium</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Lycopus europaeus</i>, <i>Myosotis palustris</i>.</p> <p>Grzyby: <i>Exidia plana</i>, <i>Kuehneromyces mutabilis</i>.</p>				
Chronione gatunki zwierząt (oprócz pospolitych ptaków)	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia (status)•	Uwagi	
	tygrzyk paskowany – <i>Argiope bruennichi</i>	bardzo liczna			
	ślimak winniczek – <i>Helix pomatia</i>	niezbyt liczna			
	śliz pospolity – <i>Noemacheilus barbatulus</i>	sporadycznie			
	minóg strumieniowy – <i>Lampetra planeri</i>	sporadycznie	NT (HD2, Bern3)	(1 larwa = ślepica), jedno z nielicznych stanowisk w regionie!	
	ropucha szara – <i>Bufo bufo</i> *	nielicznie			

	żaba trawna – <i>Rana temporaria</i> *	nielicznie		
	myszolów – <i>Buteo buteo</i>	1 p.		wg Czyża (2008) - 1 osobnik koło młyna (2003)
	wodnik – <i>Rallus aquaticus</i>	2-3 p.		
	czajka – <i>Vanellus vanellus</i> *	2-3 p.		
	uszatka – <i>Asio otus</i>	2 p.		
	skowronek borowy (lerka) – <i>Lullula arborea</i>	3 p.		
	jarzębatka – <i>Sylvia nisoria</i>	1 p.		
	raniuszek – <i>Aegithalos caudatus</i>	2-3 p.		
	dziwonia – <i>Carpodacus erythrinus</i>	1 p.		
	muchołówka szara – <i>Muscicapa strata</i>	2-3 p.		
	dudek – <i>Upupa epos</i> * →	0-1 p.		
	dzięciołek – <i>Dendrocopos minor</i>	1-2 p.		
	dzięcioł czarny – <i>Dryocopus martius</i> *	0-1 p.		
	dzięcioł zielonosiwy – <i>Picus canus</i> *	0-1 p.		
	gąsiorek – <i>Lamius collurio</i>	licznie		
	kret europejski – <i>Talpa europaea</i>	licznie		

*gatunek wymagający ochrony czynnej

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ryby <i>Pisces</i>	szczupak – <i>Esox lucius</i> jazgarz – <i>Acerina cernua</i> okoń – <i>Perca fluviatilis</i> → karaś srebrzysty – <i>Carassius auratus</i> →	- bardzo licznie (dominant) - prawd. uciekinier z hodowli stawowej
Ptaki <i>Aves</i>	bażant – <i>Phasianus colchicus</i> bogotka – <i>Parus major</i> cierniówka – <i>Sylvia communis</i> czarnogłówka – <i>Poecile (Parus) montanus</i> dzięcioł duży – <i>Dendrocopos major</i> grubodziób – <i>Coccothraustes coccothraustes</i> grzywacz – <i>Columba palumbus</i> kapturka – <i>Sylvia atricapilla</i> kowalik – <i>Sitta europaea</i> kos – <i>Turdus merula</i> kwiczoł – <i>Turdus pilaris</i> kukułka – <i>Cuculus canorus</i>	wg Czyża (2008) i Zygmunta (2009)

	<p> kulczyk – <i>Serinus serinus</i> kuropatwa – <i>Perdix perdix</i> łożówka – <i>Acrocephalus palustris</i> makolągwa – <i>Carduelis cannabina</i> mazurek – <i>Passer montanus</i> modraszka – <i>Parus caeruleus</i> piecuszek – <i>Phylloscopus trochilus</i> pierwiosnek – <i>Phylloscopus collybita</i> piegża – <i>Sylvia curruca</i> pliszka siwa – <i>Motacilla alba</i> potrzos – <i>Emberiza schoeniclus</i> trznadel – <i>Emberiza citrinella</i> słowik rdzawy – <i>Luscinia megarhynchos</i> sosnowka – <i>Parus ater</i> sójka – <i>Garrulus glandarius</i> srokosz – <i>Lanius excubitor</i> śpiewak – <i>Turdus philomelos</i> świergotek drzewny – <i>Anthus trivialis</i> świstunka leśna – <i>Phylloscopus sibilatrix</i> zaganiacz – <i>Hippolais icterina</i> zięba – <i>Fringilla coelebs</i> </p>		
Ssaki <i>Mammalia</i>	sarna – <i>Capreolus capreolus</i>		
Bezkręgowce	Systematyka ♣	gatunek	
Owady <i>Insecta</i>	Prostoskrzydłe <i>Orthoptera</i>	<p> <i>Stenobothrus lineatus</i> – dołczan wysmukły <i>Chrysochraon dispar</i> – złotawek nieparek <i>Phaneroptera falcata</i> – długoskrzydłak <i>Roeseliana roeselii</i> <i>Tetrix subulata</i> – szydłówka skakun <i>Decticus verrucivorus</i> – łączyn brodawnik <i>Chrysochraon dispar</i> – złotawek </p>	
	Ważki <i>Odonata</i>	<p> <i>Lestes sponsa</i> – pałątka pospolita <i>Platycnemis pennipes</i> – pióronóg nadwodnik <i>Aeschna cyanea</i> – żagnica okazała <i>Pyrrhosoma nymphula</i> – łunica <i>Sympetrum flaveolum</i> – szablak żółtawy </p>	

		<p><i>Sympetrum sanguineum</i> – szablak krwisty → <i>Calapteryx virgo</i> <i>Calapteryx splendidus</i> <i>Coenagrion puella</i></p>	- liczne pary „ <i>in copula</i> ”
	Chrząższe <i>Coleoptera</i>	<p><i>Ilybius sp.</i> – grążak <i>Gyrinus natator</i> – krętak <i>Orectochilus villosus</i> – kręciel <i>Haliphus flavicollis</i> <i>Lema melanopus</i> – skrzypionka <i>Pterostichus sp.</i> – szykom → <i>Anomala dubia</i> – nierówienka listnik <i>Serica brunnea</i> – jedwabek <i>Dlochrysa fastuosa</i> – złotka jasnotowa → <i>Chrysomela sp.</i> – złotka <i>Gastroidea viridula</i> – kałdunica zielonka → <i>Geotrupes venosus</i> – żuk wiosenny → <i>Geotrupes stercorosus</i> – żuk leśny → <i>Haltica quercetorum</i> →</p>	- nad wodą - licznie na łąkach
	Pluskwiaki <i>Heteroptera</i>	<p><i>Velia caprai</i> – plesica <i>Picromerus bidens</i> – zbrojecz dwuzębny <i>Pentatoma rufipes</i> – tarczówka rudonoga → <i>Pyrrhocoris apterus</i> – kowal bezskrzydły → <i>Aelia acuminata</i> – lednica zbożowa <i>Palomena viridissima</i> – odorek zieleniak → <i>Coreus marginatus</i> – wtyk straszny</p>	- bór sosnowy i jego obrzeża - tworzy liczne skupienia u podstawy wielu drzew liściastych - na jeżynach
	Pluskwiaki <i>Homoptera</i>	<i>Hyalopterus pruni</i> – mszyca trzcinowo-śliwowa →	- Na dolnej powierzchni liści trzcin tworzy liczne kolonie bezskrzydłych dzieworódek.
	Widelnice <i>Plecoptera</i>	<i>Nemourella picteti</i>	
	Jętki <i>Ephemeroptera</i>	<i>Ephemerella ignita</i> <i>Cloeon dipterum</i>	
	Chruściki <i>Trichoptera</i>	<i>Potamophylax nigricornis</i> → <i>Grammotaulius nigropunctatus</i>	- gatunek typowy dla strumieni i źródeł
	Motyle <i>Lepidoptera</i>	<p><i>Lycaena dispar</i> – czerwończyk nieparek → <i>Papilio machaon</i> – paź królowej <i>Lycaena virgaureae</i> – czerwończyk dukacik</p>	- gatunek priorytetowy, zamieszczony w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

		<p> <i>Lycaena phlaeas</i> <i>Lycaena dispar</i> <i>Lycena tityrus</i> <i>Polyommatus icarus</i> - modraszek ikar <i>Celastrina argiolus</i> <i>Carterocephalus palaemon</i> <i>Coenonympha glycerion</i> <i>Apature ilia</i> – mieniak stróżnik <i>Pieris rapae</i> – bielinek rzepnik <i>Pieris napi</i> – bielinek bytomkowiec → <i>Pieris brassicae</i> <i>Gonepteryx rhamni</i> – latolistek cytrynek <i>Inachis io</i> – rusalka pawik <i>Vanessa atalanta</i> – rusalka admirał <i>Vanessa cardui</i> – rusalka osetnik <i>Araschnia levana</i> (f. <i>typica</i> i f. <i>prorsa</i>) – rusalka kratkowiec <i>Araschnia.urticae</i> <i>Argynnis paphia</i> – rusalka malinowiec <i>Melanargia galathea</i> – polowiec szachownica <i>Maniola jurtina</i> – przestrojnik jurtina <i>Aphantopus hyperantus</i> – przestrojnik trawnik <i>Pararge egeria</i> – osadnik egeria. <i>Lycaena virgaureae</i> – czerwończyk dukacik → <i>Thymelicus lineola</i> – karłatek ryska <i>Cybosia mesomella</i> – niedźwiedziówkowate <i>Mesoleuca albicillata</i> – miernikowiec <i>Abraxas sylvata</i> – miernikowiec → <i>Cabera pusaria</i> – miernikowiec → <i>Endotricha flammealis</i> – omacnica → <i>Endotricha flammealis</i> – omacnicowate <i>Hydrelia flammeolaria</i> – miernikowcowate <i>Haritala ruralis</i> – omacnica → <i>Colias hyale</i> – szlaczkoń siarecznik <i>Issoria Latonia</i> – dostójka latonia <i>Aricia agestis</i> </p>	<p>- bardzo liczny</p> <p>- liczny</p> <p>- w łęgu</p> <p>- w łęgu</p> <p>- 1 samica nad wodą</p> <p>- licznie na pokrzywach</p>
--	--	---	--

		<i>Callophrys rubi</i> <i>Coenonympha pamphilus</i> <i>Araschnia levana</i> <i>Anthocharis cardamines</i> <i>Procris statice</i>	
	Blonkoskrzydłe <i>Hymenoptera</i>	<i>Diplolepis longiventris</i> – jagodnica → <i>Neuroterus numismalis</i> – rewiś → <i>Neuroterus quercusbaccarum</i> – rewiś → <i>Cynips quercusfolii</i> – galasówka dębianka → <i>Andricus ostreus</i> – letyniec → <i>Andricus fecundator</i> – letyniec szyszniaka <i>Caliroa annulipes</i> – śluzownica lipowa <i>Eumenes coarctatus</i> – kopułka <i>Ammophila arenaria</i> – szczyrklika piaskowa <i>Sciomyzidae</i> – smętkowate <i>Dixa sp.</i> <i>Tabanidae</i> – bąkowate <i>Chironomidae</i> – ochotkowate <i>Ablabesmia sp.</i> – komarnicowate <i>Pericoma sp.</i> – ćmiankowate <i>Euribia cardui</i> →	- liczne wyrosła na dębach - jw. - jw. - bardzo liczne wyrosła na dębach - liczne wyrosła na dębach.
	Muchówki <i>Diptera</i>		- liczne wyrosła
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Tetragnatha extensa</i> – kwadratnik <i>Larinioides cornutus</i> – krzyżak nadwodny <i>Araneus alsinae</i> → <i>Cheiracanthium erraticum</i> – kolczak trawny → <i>Araneus diadematus</i> – krzyżak ogrodowy <i>Araneus quadratus</i> – krzyżak łąkowy <i>Araneus marmoreus</i> – krzyżak dwubarwny → <i>Metellina segmentata</i> – krzyżak jesienny <i>Singa hamata</i> → <i>Dictyna arundinacea</i> → <i>Clubiona stagnalis</i> – aksamitka → <i>Agelena labyrinthica</i> – lejkwiec → <i>Pellenes tripunctatus</i> <i>Cyclosa conica</i>	- znaleziono tylko 1 samicę. - duży, silnie jadowity pająk niesieciowy, niegroźny jednak dla człowieka - spotkano także rzadką formę barwną - nad wodą - liczny, na wierzchołkach wyższych bylin - w obszarze trzcin - głównie na obrzeżach lasu

		<i>Cheiracanthium erraticum</i>	
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Lymnaea peregra</i> <i>Bathyomphalus contortus</i> <i>Succinea putris</i> – bursztynka pospolita → <i>Pisidium casertanum</i> – groszkówka pospolita <i>Bradybaena fruticum</i> – zaroślarka pospolita → <i>Perforatella rubiginosa</i> – ślimak łąkowy → <i>Trichia hispida</i> – ślimak kosmaty →	- w strefie przybrzeżnej - na wysokich bylinach - liczny na roślinności nadrzecznej - w cienistych zaroślach nadrzecznych
	Małże <i>Bivalvia</i>	<i>Pisidium casertanum</i> – groszkówka pospolita	
inne	Pijawki <i>Hirudinea</i>	<i>Glossiphonia concolor</i> → <i>Erpobdella octoculata</i>	- 1 okaz
	Skorupiaki <i>Crustacea</i>	<i>Rivulogammarus pulex</i> – kielż zdrojowy <i>Asellus aquaticus</i> – ośliczka	

Zagrożenia dla stanowiska	<ul style="list-style-type: none"> - regulacja koryta strumienia (częściowo już dokonana!!!), - niszczenie koryta przez pojazdy kołowe (dzikie przeprawy), - wycinka drzew rosnących wzdłuż ciek, - wcinanie się koryta (i obniżenie poziomu wód gruntowych w dolinie) w wyniku zaburzenia równowagi dynamicznej rzeki, spowodowanej usunięciem nadbrzeżnych szpalerów łągowych, - postępująca zabudowa dalszych odcinków rzeczki oraz przegradzanie jej doliny, - zaśmiecanie gruzem (zagrożony wschodni, częściowo zabudowany brzeg), - potencjalne zanieczyszczenie ściekami.
Wskazania ochronne dla stanowiska	<ul style="list-style-type: none"> - renaturyzacja doliny (na odcinku zniszczonym przez uregulowanie odcinka Szarlejki), w celu przywrócenia jej pierwotnych funkcji (retencja wód, wolniejszy spływ dzięki odtworzonym meandrom (czyli mniejsze zagrożenie powodziowe, korytarz ekologiczny), - odtworzenie szpalerów łągowych wzdłuż ciek, w celu spowolnienia przepływu wody, znoszenia materiału mineralnego oraz „uzbrojenia” dna strumienia przez korzenie drzew i częściowego zacienienia toni wodnej, - nie dopuszczanie do dalszej zabudowy i fragmentacji doliny rzecznej, - objęcie ochroną prawną doliny Szarlejki w formie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego oraz w przypadku zachowanego lasu łągowego – w formie Rezerwatu Przyrody.
Uwagi	Ekosystemy i siedliska towarzyszące rzeczce Szarlejce (w tym unikatowe rozlewisko rzeki) - położone w najbogatszej przyrodniczo części (w pobliżu ul. Ikara), na skutek prac budowlano-ziemnych i hydrotechnicznych, uległy dewastacji i w znacznym stopniu zaniknęły. Zniszczono tym samym bezpowrotnie jedno z najbogatszych w mieście miejsc rozrodczych kilku gatunków płazów (<i>de facto</i> unicestwiono żywy symbol dzielnicy „Żabiniec”).

62. Las Aniołowski

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Wyżyna Wieluńska	Częstochowa, Północ
Opis lokalizacji	Współrzędne
między dzielnicą Północ a Aniołowem	(N-50°50'0,16"., E-019°8'36,33") - (N-50°50'57,96"., E-019°8'45,66"

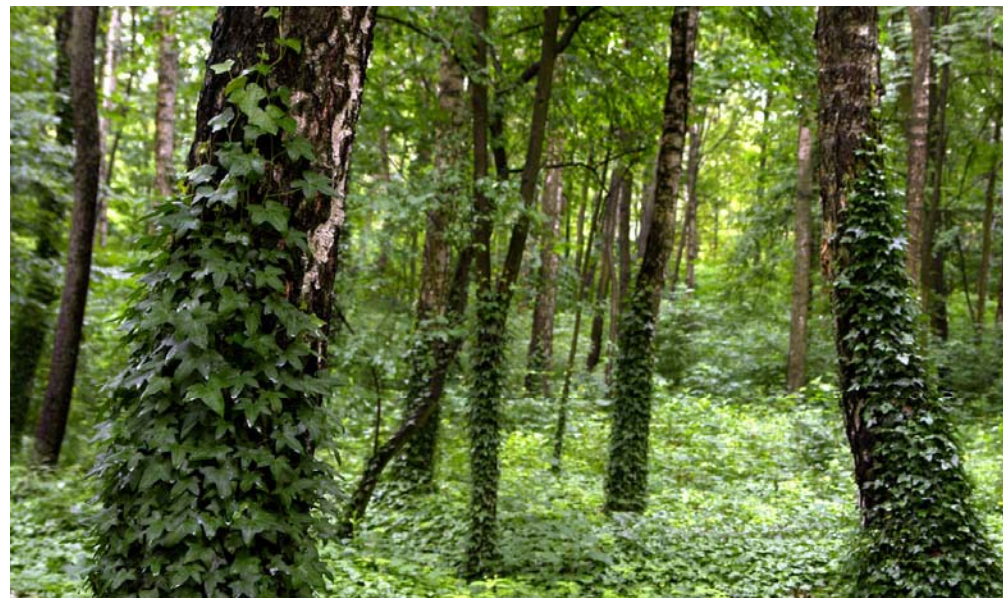
Opis ogólny

Jest to duży powierzchniowo teren, porośnięty przez słabo wykształcone zbiorowiska leśne, powstałe ze sztucznych nasadzeń na siedliskach średnio żyznych i żyznych, potencjalnie mogące rozwinąć się w zbiorowisko łąkowe.

Drzewostan tworzą głównie: lipa drobnolistna i klon jawor, z domieszką olszy czarnej, dębu czerwonego oraz grabu i kasztanowca. Podszyt jest słabo wykształcony, utworzony przez podrosty drzew. bez czarny, czeremchę amerykańską, i kruszynę pospolitą. Runo jest bardzo ubogie florystycznie. Z chronionych grzybów wyjątkowo liczny jest sromotnik bezwstydnny.

Na wschód od linii wysokiego napięcia zbiorowisko nabiera cech bardziej naturalnego lasu. Drzewostan jest starszy, różnowiekowy. Najgrubsze brzozy mają średnicę ok. 40 cm. Drzewostan tworzą: jawor, brzoza brodawkowata, Robinia akacja, olsza czarna, modrzew europejski, jaśminowiec wonny i lipa drobnolistna. Podszyt tworzą: bez czarny, kruszyna pospolita, klon polny, grab zwyczajny, lipa drobnolistna i robinia akacja.

Stwierdzono tu lęgi rzadkiego ptaka - muchołówki białoszyjej.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	grąd <i>Tilio-Carpinetum</i>			kadłubowa postać	słaby
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	sromotnik bezwstydnny – <i>Phallus impudicus</i>	licznie		grzyb	
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	bluszcz pospolity – <i>Hedera helix</i>			brak kwitnących okazów	
	przyczepka falista – <i>Rhizina undulata</i>			grzyb	
Pozostałe gatunki roślin i grzybów	<p>W drzewostanie: <i>Tilia cordata</i>, <i>Acer pseudoplatanus</i>, <i>Alnus glutinosa</i>, <i>Quercus rubra</i>, <i>Carpinus betulus</i>, <i>Aesculus hippocastanum</i>, <i>Betula pendula</i>, <i>Robinia pseudacacia</i>, <i>Larix decidua</i>, <i>Philadelphus coronarius</i>.</p> <p>W podszyciu: <i>Acer platanoides</i>, <i>Acer pseudoplatanus</i>, <i>Tilia cordata</i>, <i>Sambucus nigra</i>, <i>Robinia pseudacacia</i>, <i>Padus serotina</i>, <i>Frangula alnus</i>, <i>Carpinus betulus</i>, <i>Physocarpus opulifolius</i>, <i>Spiraea salicifoli</i>.</p> <p>W runie: <i>Mycelis muralis</i>, <i>Quercus robur</i>, <i>Stellaria media</i>, <i>Sorbus aucuparia</i>, <i>Poa pratensis</i>, <i>Geum urbanum</i>, <i>Geranium robertianum</i>, <i>Impatiens parviflora</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>, <i>Poa nemoralis</i>, <i>Hedera helix</i>, <i>Cerasus avium</i>, <i>Maianthemum bifolium</i>, <i>Carex leporina</i>, <i>Calamagrostis arundinacea</i>, <i>Dryopteris dilatata</i>, <i>Deschampsia caespitosa</i>, <i>Athyrium filix-femina</i>, <i>Alliaria officinalis</i>, <i>Moehringia trinervia</i>, <i>Rubus sp.</i>, <i>Rubus idaeus</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Fragaria vesca</i>, <i>Agrostis gigantea</i>, <i>Rumex acetosa</i>, oraz siewki <i>Acer platanoides</i>, <i>Acer pseudoplatanus</i>, <i>Quercus rubra</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>, <i>Sambucus nigra</i>.</p> <p>W warstwie mszystej: <i>Atrichum undulatum</i>.</p> <p>Grzyby: <i>Coprinus micaceus</i>, <i>Coprinus comatus</i>, <i>Macrolepiota procera</i>, <i>Pluteus cervinus</i>, <i>Hypholoma sublateritium</i>, <i>Lactarius torminosus</i>, <i>Amanita citrina</i>, <i>Amanita muscaria</i>, <i>Amanita vaginata</i>, <i>Lycoperdon molle</i>, <i>Otidea alutacea</i>, <i>Chondrostereum purpureum</i>.</p>				
Chronione gatunki zwierząt (oprócz pospolitych ptaków)	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	mucholówka białoszyja – <i>Ficedula albicollis</i>	1 p.		Czyż, 2008	
	mucholówka żałobna – <i>Ficedula hypoleuca</i>	ok. 20 p.			
	pełzacz ogrodowy – <i>Certhia brachydactyla</i>	nielicznie			
	ślimak winniczek – <i>Helix pomatia</i>	nieznany		częściowo chroniony	
	biegacz skórzasty – <i>Carabus coriaceus</i>	nieznany		od 2005 r. nie znaleziony ponownie, Największy przedstawiciel drapieżnych chrząszczy lądowych.	
	biegacz ogrodowy – <i>Carabus hortensis</i>	licznie			
trzmieł ziemny – <i>Bombus terrestris</i>	nieznany		gatunek częściowo chroniony		

Inne gatunki zwierząt			
Kręgowce	gatunek	uwagi	
Ptaki <i>Aves</i>	bogatka – <i>Parus major</i> cierniówka – <i>Sylvia communis</i> dzięcioł duży – <i>Dendrocopos major</i> dzwonec - <i>Carduelis chloris</i> grubodziób - <i>Coccothraustes coccothraustes</i> grzywacz – <i>Columba palumbus</i> jastrząb – <i>Accipiter gentilis</i> → kapturka – <i>Sylvia atricapilla</i> kos – <i>Turdus merula</i> kowalik – <i>Sitta europaea</i> kukułka – <i>Cuculus canorus</i> kwiczoł – <i>Turdus pilaris</i> modraszka – <i>Parus caeruleus</i> piecuszek - <i>Phylloscopus trochilus</i> pierwiosnek - <i>Phylloscopus collybita</i> rudzik – <i>Erithacus rubecula</i> sosnówka – <i>Parus ater</i> sójka – <i>Garrulus glandarius</i> szczygieł – <i>Carduelis carduelis</i> śpiewak – <i>Turdus philomelos</i> wilga – <i>Oriolus oriolus</i> wrona siwa – <i>Corvus cornix</i> zaganiacz – <i>Hippolais icterina</i> zięba – <i>Fringilla coelebs</i>	- wg Czyży (2008) i Zygmunta (2009) - zalatujący	
Ssaki <i>Mammalia</i>	kret – <i>Talpa europaea</i>		
Bezkęrowce	Systematyka ♣	gatunek	
Owady <i>Insecta</i>	Prostoskrzydłe <i>Orthoptera</i>	<i>Meconema thalassinum</i> – nadrzewek długoskrzydły <i>Tettigonia viridissima</i> – pasikonik zielony <i>Decticus verrucivorus</i> – łątczyn brodawnik	
	Chrząższe <i>Coleoptera</i>	<i>Rhagonycha fulva</i> – mięk żółty → <i>Cantharis fusca</i> – omomilek <i>Byturus tomentosus</i> – kistnik malinowiec → <i>Pterostichus niger</i> – szykoń czarny	- liczny - bardzo liczny

	<p><i>Aromia moschata</i> – wonnica piżmówka → <i>Leptura quadrifasciata</i> – pętlak czteropaskowy <i>Prionus coriarius</i> – dylaż garbarz → <i>Saperda carcharias</i> – rzemlik topolowiec <i>Stenurella melanura</i> – strangalia czarniawa <i>Agelastica alni</i> – hurmak olszowiec <i>Oulema (Lema) melanopus</i> – skrzypionka zbożowa <i>Oulema (Lema) lichenis</i> – skrzypionka błękitek <i>Melasoma aenea</i> – rynnica olszowa <i>Coccinula quatuordecimpustulata</i> – biedroneczka łąkowa <i>Calvia quatuordecimguttata</i> – biedronka czternastoplamka. <i>Propylea quatuordecimpunctata</i> – wrzeciążka <i>Harmonia axyridis</i> – biedronka azjatycka → <i>Endomychus coccineus</i> – wyglodek biedronkowaty</p> <p><i>Lagria hirta</i> – omięk → <i>Serica brunnea</i> – jedwabek brunatny → <i>Tenebrio molitor</i> – mącznik młynarek</p>	<p>- na polanie - przy świętych drzewach - znaleziony w 2005 r.</p> <p>- gatunek zawleczony do Polski - tworzy liczne skupienia na grzybach i świętych pniach drzew - liczny - dość liczny</p>
<p>Pluskwiaki różnoskrzydłe <i>Heteroptera</i></p>	<p><i>Elasmucha fieberi</i> – knieżyca → <i>Anthocoris sp.</i> – dziubałek → <i>Coreus marginata</i> – wtyk straszak <i>Arma custos</i> <i>Aelia acuminata</i> – lednica zbożowa <i>Eusarcoris aeneus</i> → <i>Eurygaster maura</i> – żółwinek zbożowy <i>Pyrrhocoris apterus</i> – kowal bezskrzydły <i>Micromus variegatus</i> – wrzeciążek</p>	<p>- dość liczny - dość liczny</p> <p>- licznie, na korze drzew</p>
<p>Siatkoskrzydłe <i>Neuroptera</i></p>	<p><i>Boloria dia</i> – dostojka dia → <i>Issoria lathonia</i> – dostojka latonia → <i>Lycaena phlaeas</i> – czerwonończyk żarek → <i>Lycaena tithyrus</i> – czerwonończyk uroczek → <i>Carcharodus alceae</i> – warcabnik ślázowiec → <i>Pieris brassicae</i> – bielonek kapustnik →</p>	<p>- na nieużytkach w pobliżu lasu - j.w. - j.w. - j.w. - j.w. - na obrzeżu. rzadki</p>

		<i>Pieris rapae</i> – bielinek rzepnik → <i>Pieris napi</i> – bielinek bytomkowiec → <i>Gonepteryx rhamni</i> – latolistek cytrynek → <i>Maniola jurtina</i> – przestrojnik jurtina → <i>Inachis io</i> – rusalka pawik <i>Lycaena alciphron</i> – czerwończyk zamgleniec <i>Thymelicus lineola</i> – karłatek ryska →	- na polanie, częsty - j.w. - na polanach i obrzeżach lasu, liczny - częsty, również na sąsiednich nieużytkach - dość liczny
	Błonkoskrzydłe <i>Hymenoptera</i> Muchówki <i>Diptera</i>	<i>Lasius fuliginosus</i> – kartonówka zwyczajna <i>Lasius niger</i> – hurtnica czarna <i>Bombus terrestris</i> – trzmiel ziemny <i>Bibio sp.</i> – leń → <i>Rhagio scolopaceus</i> – kobyliczka pniowa →	- liczne dorosłe okazy - częsta
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Coelotes sp.</i> – norosz → <i>Zelotes sp.</i> – skalnik → <i>Agroeca brunnea</i> – knapiatek brązowy → <i>Agaelena labyrinthica</i> – lejkwiec labiryntowy → <i>Pardosa lugubris</i> – wałęsak leśny <i>Sitticus pubescens</i> – skakun skromny → <i>Evarcha arquata</i> – skakun <i>Misumena vatia</i> – kwietnik. <i>Xysticus sp.</i> – wietrznik → <i>Philodromus aureolus</i> – ślizgun → <i>Theridion sp.</i> – omatnik → <i>Enoplognatha ovata</i> – zawijak żółtawy <i>Linyphia triangularis</i> – osnuwik pospolity <i>Araneus diadematus</i> – krzyżak ogrodowy → <i>Araniella cucurbitina</i> – krzyżak zielony → <i>Metellina segmentata</i> – czaik jesienny <i>Ero sp.</i> – guzoń	- sieci u podstawy pni drzew - liczne kokony pod korą i kamieniami - często spotykane kokony - głównie na obrzeżach lasu - częsty w runie lasu - na obrzeżach lasu i na polanach - na pniach drzew - kilka gatunków na charakteryst. sieciach - w koronach krzewów - liczny
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Cepaea nemoralis</i> – ślimak gajowy	
inne	Skorupiaki <i>Crustacea</i>	<i>Trachelipus sp.</i> – (równonogi lądowe <i>Isopoda terrestria</i>)	

Zagrożenia	- brak widocznych
Wskazania ochronne dla stanowiska	- stopniowo przekształcać Las Aniołowski w park leśny o podwyższonej różnorodności gatunkowej, - wprowadzić gatunki runa lasu grądowego, np. zawilec gajowy, fiołek leśny, gajowiec żółty, dąbrówka rozłogowa, przylaszczka pospolita i inne, - wieszać budki lęgowe dla ptaków i nietoperzy,
Uwagi	brak

63. Park dworski w Rząsawie

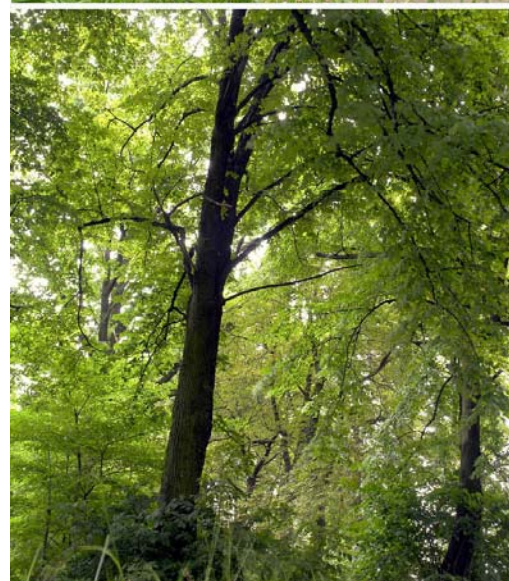
Położenie	
geograficzne	administracyjne
Wyżyna Wieluńska	Częstochowa, Rząsawa
Opis lokalizacji	Współrzędne
przy drodze DK1, na północy miasta	N-50°52'16,42", E-019°10'4,57"
Opis ogólny	

Aktualnie park jest zaniedbany i w znacznej mierze zniszczony. Przy ul. Meliorantów istnieje szpaler bardzo okazałych, starych drzew, złożony z jesionów, kasztanowca i dębów.

Od południa, od strony pół brzegiem parku wiedzie droga ułożona dużą betonową kostką, po bokach obsadzona szpalerami starych, ponad 100-letnich drzew. Z południowej strony występuje 16 lip i 1 kasztanowiec, a z północnej – 16 kasztanowców i 2 lipy. Przy budynku „KAM” rośnie okazała lipa (298 cm obwodu).

Przy gruntowej drodze, wiodącej do zabudowań, po obu stronach rosną 80-letnie lipy. W oddaleniu od alei rośnie okazały dąb szypułkowy (103 cm średnicy). W obszarze przylegającym do dębu zachodzi sukcesja w kierunku grądu. Występuje tu zwarta drągowina lipowo-grabowa, z licznym udziałem wiązu polnego.

W okolicy domów, przy drodze do zabudowań rosną ok. 60-letnie lipy (9 szt.) i kasztanowce (3 szt.). Przy północnym brzegu parku, wzdłuż drogi głównej rośnie wiele kasztanowców i dwa okazałe dęby (4,5 m, 2,9 m obwodu). Grubszy z nich jest prawie całkowicie obumarły.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	zbiorowisko ruderalne <i>Urtico-Aegopodietum</i>			dobry	średni
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	----			nie stwierdzono	
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	jesion wyniosły – <i>Fraxinus excelsior</i>	1		obwód 280 cm	
	dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	3		obwód 315 cm, 450 cm, 290 cm	
	lipa drobnolistna – <i>Tilia cordata</i>	1		obwód 298 cm	
Pozostałe gatunki roślin i grzybów	<p>W drzewostanie: <i>Fraxinus excelsior</i>, <i>Betula pendula</i>, <i>Prunus domestica</i> subsp. <i>syriaca</i>, <i>Tilia cordata</i>, <i>Picea abies</i>, <i>Pinus nigra</i>, <i>Robinia pseudoacacia</i>, <i>Ulmus campestris</i>, <i>Carpinus betulus</i>, <i>Picea pungens</i>.</p> <p>W warstwie krzewów: <i>Philadelphus coronarius</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Symphoricarpos albus</i>, <i>Sambucus nigra</i>, <i>Corylus avellana</i>.</p> <p>W runie: <i>Aegopodium podagraria</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Geum urbanum</i>, <i>Torilis Japonia</i>, <i>Impatiens parviflora</i>, <i>Geranium pratense</i>.</p> <p>W zbiorowiskach ruderalnych: <i>Urtica dioica</i>, <i>Aegopodium podagraria</i>, <i>Cirsium arvense</i>, <i>Convolvulus arvensis</i>, <i>Achillea millefolium</i>, <i>Artemisia vulgaris</i>, <i>Trifolium pratense</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Agropyron repens</i>, <i>Lolium perenne</i>, <i>Anthoxanthum odoratum</i>, <i>Plantago major</i>, <i>Veronica chamaedrys</i>, <i>Arctium lappa</i>, <i>Lamium album</i>, <i>Poa pratensis</i>, <i>Sisymbrium officinale</i>, <i>Sonchus arvensis</i>, <i>Potentilla anserina</i>.</p>				
Chronione gat. zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	uszatka – <i>Asio otus</i>			wg Czyża (2008)	
	pleszka – <i>Phoenicurus phoenicurus</i>				

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ptaki <i>Aves</i>	bogatka – <i>Parus major</i> dzwonec – <i>Carduelis chloris</i> kapturka – <i>Sylvia atricapilla</i> kos – <i>Turdus merula</i> modraszka – <i>Parus caeruleus</i> pliszka siwa – <i>Motacilla alba</i> wróbel – <i>Passer domesticus</i> zięba – <i>Fringilla coelebs</i>	
Bezkręgowce	Systematyka ♣	gatunek
Owady <i>Insecta</i>	Chrzążcze <i>Coleoptera</i>	<i>Coccinella septempunctata</i> – biedronka <i>Sedmiokropka</i>

		<i>Propylea quatuordecimpunctata</i> – wrzecieżka <i>Cantharis fusca</i> – omomilek szary	
	Pluskwiaki <i>Homoptera</i> Motyle <i>Lepidoptera</i>	<i>Coreus marginatus</i> – wtyk strasznyk <i>Rhopalus subrufus</i> <i>Pieris napi</i> – bielonek bytomkowiec <i>Aglais urticae</i> – rusalka pokrzywnik <i>Inachis io</i> – rusalka pawik	
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Linyphidae</i> – snowik → <i>Theridion sp.</i> – omatnik <i>Araneus diadematus</i> – krzyżak ogrodowy <i>Metellina segmentata</i> – czaik jesienny <i>Agelena labyrinthica</i> – lejkwiec labiryntowy	- kilka gatunków na sieciach łownych
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Bradybaena fruticum</i> – zaroślarka pospolita <i>Trichia hispida</i> – ślimak kosmaty <i>Cepaea nemoralis</i> – ślimak gajowy	
Inne	Wije dwuparce <i>Diplopoda</i>	<i>Ommatoiulus sabulosus</i>	

Zagrożenia	- stopniowa degradacja i niszczenie pierwotnych założeń parkowych, - zaśmiecanie.
Wskazania ochronne dla stanowiska	- określić właściciela, odpowiedzialnego za stan parku, - całość ogrodzić, - przywrócić funkcję wypoczynkowo rekreacyjną, m.in. przez wybudowanie odpowiedniej infrastruktury, np. oświetlenie, ławki itp.
Uwagi	Założenie kwalifikuje się do rewitalizacji.